

Çocuklarda nadir görülen bir durum: Hidrojen peroksit alımı

Meltem ÇAĞLAR, Ahu GÖKGÖZ BAYAR, Çiğdem ULUKAYA DURAKBAŞA, Mevlit KORKMAZ,
Selma FETTAHOĞLU, Müzeyyen SERT, Hamit OKUR

TC. SB İstanbul Medeniyet Üniversitesi Göztepe Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı, İstanbul

Özet

Hidrojen peroksit (H_2O_2) oksidatif bir ajandır ve yanlılıkla alımı ender görülür. Değişik konsantrasyonlarda dezenfektan ve saç açıcı olarak, ayrıca, kağıt ve tekstil endüstrisinde kullanılır. Bu çalışmada saç açıcı ürünü şeklinde H_2O_2 alımı olan iki hasta ve yara temizleyici şeklinde H_2O_2 alımı olan bir hasta sunulmaktadır potansiyel tehlikelere dikkat çekilmesi amaçlandı. Hastalar % 20, % 7,5, % 3 oranlarında H_2O_2 içeren ürünler içmişlerdir. H_2O_2 koroziv hasar, oksijen gaz embolizasyonu ve lipid peroksidasyon mekanizmalarıyla zarar verir. Yüzde 10 üzerindeki konsantrasyonlarda zarar verme olasılığı artmaktadır. Bu çalışmada sunulan iki hastada koroziv hasarlanma görülmüş olup, hastalar sekelsiz olarak iyileşmiştir. Düşük konsantrasyonda H_2O_2 içeren ürün alımı olan hastadaysa patoloji saptanmamıştır.

Anahtar kelimeler: hidrojen peroksit, koroziv hasar, endoskopi, çocuk

Summary

An uncommon occurrence in children: Hydrogen peroxide ingestion

Hydrogen peroxide (H_2O_2) is an oxidative agent which is rarely ingested accidentally. It is used in different concentrations as a disinfectant and hair bleacher and also in paper and textile industries. This study presents two patients who ingested H_2O_2 in the form of hair bleacher and one patient in the form of wound disinfectant and aims to draw attention to the potential dangers of H_2O_2 . The concentrations of the ingested H_2O_2 were 20 %, 7.5 % and 3 %, respectively. The mechanisms of the injury formed by H_2O_2 intake are through its corrosive effect, oxygen gas embolization and lipid peroxidation. The concentrations above 10 % are more dangerous. Two patients presented here had caustic injuries and healed without an adverse sequel. The remaining patient who ingested a more dilute solution did not have any pathological findings.

Key words: hydrogen peroxide, corrosive damage, endoscopy, children

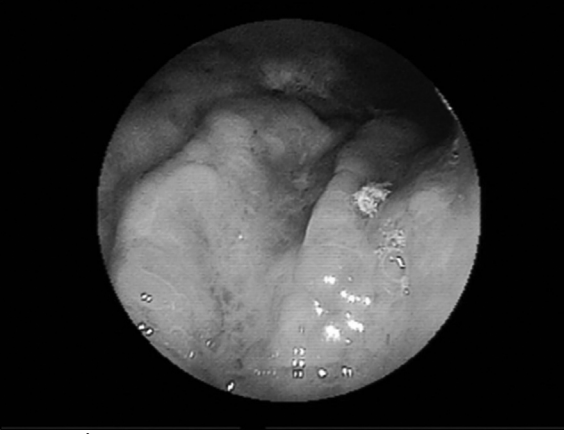
Giriş

Hidrojen peroksit (H_2O_2) değişik konsantrasyonlarda genellikle oksidatif ajan olarak kullanılır. Dezenfektan ve saç açıcı olarak kullanımına ek olarak kâğıt ve tekstil endüstrisinde kullanılmaktadır. HIV enfeksiyonu, kronik obstruktif akciğer hastalıkları, Alzheimer ve bazı kanserlerde tedavi amaçlı kullanımı da mevcuttur. Çocuklarda H_2O_2 alımı sık rastlanılan bir durum değildir. Çocuklar daha çok evde kullanılan temizlik malzemeleri alımıyla başvururlar⁽¹⁰⁾. Bu çalışmada oral yolla H_2O_2 alımı olan 1,5, 2,5 ve 3 yaşlarında üç hasta sunuldu.

Adres: Uzm. Dr. Meltem Çağlar, S.B. Medeniyet Üniversitesi Göztepe Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Cerrahisi Kliniği, Fahrettin Kerim Gökay Cad., Göztepe, Kadıköy-İstanbul
Alındığı tarih: 23.02.2012
Kabul tarihi: 27.08.2014

Olgu Sunumu

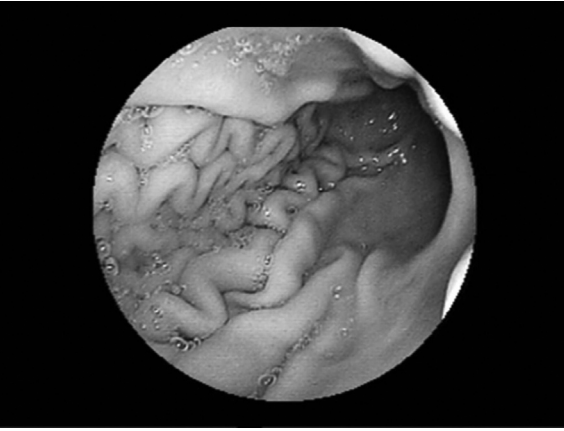
Olgu 1: 2,5 yaşında kız hasta % 20 H_2O_2 içeren, saç açıcı olarak saç boyasına katılarak kullanılan perhidrolden birkaç damla alma yakınmasıyla acil servise başvurdu. Fizik muayenesinde özellik yoktu. Akciğer ve batın grafileri normaldi. Bakılan hemogram ve biyokimya değerleri hafif lökositoz dışında normaldi. Oral alımı kesilen hastaya damar yolu açılarak intravenöz idame sıvı, ranitidin 2 mg/kg/gün 2 dozda ve seftriakson 50 mg/kg/gün 2 dozda başlandı. 24 saat sonra yapılan bükülebilir endoskopisinde özofagusun doğal olduğu, fundus ve korpus mukozasının tamamen erode olduğu görüldü (Resim 1). Retrofleksiyonda kardiada evre 2 kostik hasarla uyumlu erozyon saptandı (Resim 2). Antrum, pilor ve duodenum normaldi. Endoskopi sonrası aynı gün hastaya oral yumuşak gıda başlandı başlandı. Beslenmesinde ve

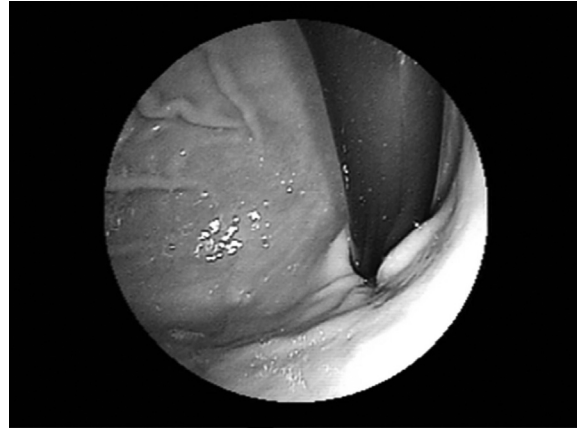
Resim 1. İlk hastanın erode mide fundus ve korpus mukozası.

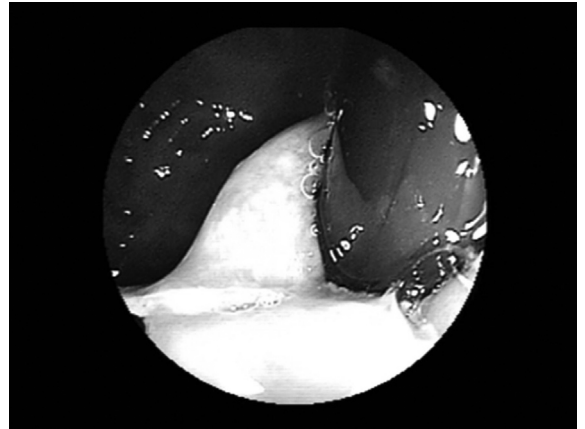
Resim 2. İlk hastada kardiada evre 2 kostik hasarla uyumlu erozyon görünümü.

Resim 3-4. İlk hastanın kontrol endoskopisinde bulguların gerilediği görülüyor.

Resim 5-6. İkinci hastanın mide korpus, antrum ve kardiada hiperemik ve erode alanlar.

sistem muayenelerinde sorunu olmayan hasta mide koruyucu tedavi (sodyum alginat bileşimi ve pantoprazole) düzenlenerek endoskopinin ertesi günü taburcu edildi. Altı hafta sonra yapılan kontrol endoskopide kardiada peteşial tarzda morumsu iyileşme alanları dışında patoloji saptanmadı (Resim 3-4). İzlemin 23.

ayında ve sorunsuzdur.

Olgu 2: 1,5 yaşında kız hasta acil servise % 7,5 H₂O₂ içeren perhidrolden birkaç damla alma yakınmasıyla başvurdu. Aileden % 30 H₂O₂ içeren 25 ml perhidrolün 100 ml'ye tamamlandığı ve çocuğun bu sıvı-

yı içtiği öğrenildi. Fizik muayenesinde farinksde hiperemi dışında patoloji saptanmadı. Akciğer ve batın grafilerinde özellik yoktu. Çalışılan hemogram ve biyokimya değerleri hafif lökositoz dışında normaldi. Hasta servise alınarak oral alımı kesildi. Damar yolu açılarak intravenöz idame sıvı, 2 mg/kg ranitidin ve 50 mg/kg seftriakson başlandı. Hastaya 24. saatte yapılan endoskopide özofagus alt uç mukozada ödem ve minimal fibrin oluşumu ile mide korpus, antrum ve kardia mukozasında yama tarzında hiperemik ve kısmen erode alanlar saptandı (Resim 5-6). Aynı gün beslenmeye başlanan hastanın takibinde sorun olmaması üzerine ertesi gün mide koruyucu tedavi ile (Omeprazol ve Sodyum alginat bileşimi) taburcu edildi. İzlemin 23. ayında ve sorunsuzdur.

Olgu 3: Üç yaşında erkek hasta acil servise % 3 H₂O₂ içeren ve yara temizleyici olarak kullanılan oksijenli sudan 5-10 cc içme yakınmasıyla getirildi. Fizik muayenesinde patoloji saptanmadı. Çekilen akciğer ve batın grafileri ve laboratuvar değerleri normaldi. Oral alımı kesilen hastaya damar yolu açılarak idame sıvı, 2 mg/kg ranitidin ve 50 mg/kg seftriakson başlandı. 24 saatten sonra yapılan hastanın endoskopisinde de patolojik bulguya rastlanmadı. Aynı gün beslenen hastanın takibinde sorun olmaması üzerine taburcu edildi. İzleminin 5. ayında ve sorunsuzdur.

Tartışma

H₂O₂ renksiz, kokusuz, % 3'ten % 90'a kadar çeşitli konsantrasyonlarda bulunabilen, hızla su ve oksijene ayrılan oksidatif bir ajandır. Direkt kostik hasar, oksijen gaz embolizasyonu ve lipid peroksidasyonu olmak üzere üç ana mekanizmayla zarar verir: ⁽¹¹⁾.

H₂O₂'nin % 3'lük konsantrasyonu genellikle tıpta dezenfektan olarak özellikle yüzeysel yaraların temizliğinde ve oftalmik lensler ile bazı tıbbi aletlerin dezenfeksiyonunda kullanılır. Oral alımı genellikle selim seyredir. Ancak özellikle çocuklarda % 3 H₂O₂ alımından sonra gastrik ülser ve duodenal erozyon bildirilmiştir ^(5,7). Eğer hava yoluna aspirasyon veya inhalasyon olursa mekanik ventilasyon gerektirebilen subglottik stenoz ve laringospazma neden olan kostik hasarlanma olabilir. Bu seride sunulan ve % 3 H₂O₂ içeren oksijenli su içen hastada da aspirasyon bulgusu veya endoskopik patoloji saptanmadı.

% 7,5 H₂O₂ içeren perhidrol alımı öyküsü olan hasta da ise özofagus alt ucu ve midede hafif koroziv hasar saptanmıştır ve seyrinde herhangi bir sorunla karşılaşmamıştır.

Eğer konsantrasyon % 10'un üzerindeyse hasarlanma olasılığı artar. Yüzde 35 üzerindeki konsantrasyonların alımı ise ciddi hasarlanma veya ölümlerle sonuçlanabilir ^(3,6,8,9,11). Morbidite ve mortalite özellikle oksijenin hızla serbestleşmesine bağlı organ perforasyonları ve gaz embolisine bağlı görülür. Gaz embolisi özellikle portal venöz sisteme, mide duvarına ve beyine olur ^(1,3,4). Hiperbarik oksijen tedavisi bu hastalarda kullanılmaktadır. Literatürde H₂O₂ alımına bağlı serebral gaz embolisi gelişen çocuk ve yetişkin olgular bildirilmiştir ^(1,2). Özellikle yaşlı hastalarda kalıcı sekel bildirilen olgular varsa da hiperbarik O₂ tedavisi başarıyla kullanılmaktadır. Aynı şekilde H₂O₂ alımına bağlı portal vende gaz görülen ve hiperbarik O₂ tedavisiyle tamamen düzelen olgu serileri mevcuttur ⁽⁴⁾.

Saç boyası açıcısı olarak kullanılan ve % 20 H₂O₂ içeren perhidrol alımı mevcut olan hastanın yapılan endoskopisinde ise literatürle uygun biçimde özellikle midede belirgin hasar saptanmıştır. Genel durumu iyi olduğu ve sistemik nörolojik ve abdominal bulguları olmadığı için daha fazla ayrıntılı tetkik yapılmamıştır.

Literatüre göre hastaların takip ve tedavisinde alınan H₂O₂ konsantrasyonu, miktarı ve klinik bulgular önemlidir. Az miktarda % 3 H₂O₂ alımı olan ve klinik bulgusu olmayan hastalar birkaç saat izlem sonrası evlerine gönderilebilir. Klinik bulguları olan ve yüksek konsantrasyonlu (>% 10) veya çok miktarda % 3 H₂O₂ peroksit alımı olan hastalara perforasyon veya gaz embolisi olup olmadığını değerlendirmek için akciğer ve batın grafisi çekilmelidir ^(5,11).

Gene literatürde persistan kusma, hematemez, oral yanık, karın ağrısı, karın şişliği yakınmaları olan veya önemli miktarda >% 10 H₂O₂ alımı olan hastalara endoskopi yapılması önerilmektedir. Hiç klinik bulgusu olmayan hastalara endoskopi yapılmasına gerek yoktur denmektedir ^(5,11).

Deneyimimizin az olması nedeniyle yazıdaki olguların hepsi yatırılarak izlenmiş ve 24 saat sonra endoskopileri yapılmıştır. Düşük konsantrasyonda (<

% 10) H₂O₂ olan hastalarda önemli patolojiye rastlanmazken % 20 konsantrasyonda ciddi mide hasarı saptanmıştır. Perforasyon veya gaz embolisi deneyimimiz olmamıştır. Takip ettiğimiz bu hastalar ve literatür bulguları ışığında asemptomatik hastalarda ve düşük konsantrasyonlu H₂O₂ alımlarında endoskopi yapılmasını biz de önermemekteyiz.

Sunulan olgularda görülmesi de özellikle yüksek konsantrasyonlu H₂O₂ alımı sekel bırakabilecek komplikasyonlara ve ölüme neden olabilmektedir. Bu nedenle çok sık rastlanılmasa da H₂O₂ alımı özellikle çocuklar için önemli bir potansiyel tehlikedir. Bu göz önünde bulundurularak farkındalığın artırılmasına çalışılması önemlidir.

Kaynaklar

1. Ashdown BC, Stricof DD, May ML et al. Hydrogen peroxide poisoning causing brain infarction: Neuroimaging findings. *AJR* 1998;170:1653. <http://dx.doi.org/10.2214/ajr.170.6.9609191>
2. Cannon G, Caravati EM, Filloux FM et al. Hydrogen peroxide neurotoxicity in childhood: Case report with unique magnetic resonance imaging features. *J Child Neurol* 2003;18(11):805. <http://dx.doi.org/10.1177/08830738030180111501>
3. Christensen DW, Faught WE, Black RE et al. Fatal oxygen embolization after hydrogen peroxide ingestion. *Crit Care Med* 1992;20(4):543. <http://dx.doi.org/10.1097/00003246-199204000-00019>
4. French LK, Horowitz BZ, Mckeown NJ. Hydrogen peroxide ingestion associated with portal venous gas and treatment with hyperbaric oxygen: a case series and review of the literature. *Clin Toxicol (Phila)* 2010;48:533. <http://dx.doi.org/10.3109/15563650.2010.492526>
5. Henry MC, Wheeler J, Mofenson HC et al. Hydrogen peroxide 3 % exposures. *J Toxicol Clin Toxicol* 1996;34(3):323. <http://dx.doi.org/10.3109/15563659609013797>
6. Humberstone CL, Dean BS, Krenzelok EP. Ingestion of 35 % hydrogen peroxide. *J Toxicol Clin Toxicol* 1990;28(1):95. <http://dx.doi.org/10.3109/15563659008993479>
7. Moon JM, Chun BY, Min YI. Hemorrhagic gastritis and gas emboli after ingesting 3 % hydrogen peroxide. *J Emerg Med* 2006;30(4):403. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jemermed.2005.05.036>
8. Pritchett S, Green D, Rossos P. Accidental ingestion of 35% hydrogen peroxide. *Can J Gastroenterol* 2007;21(10):665.
9. Sansone J, Vidal N, Bigliardi R et al. Unintentional ingestion of 60 % hydrogen peroxide by a six year old child. *J Toxicol Clin Toxicol* 2004;42(2):197. <http://dx.doi.org/10.1081/CLT-120030950>
10. Urganci N, Usta M, Kalyoncu D et al. Corrosive substance Ingestion in children. *Indian J Pediatr* 2014; 81(7):675-679. <http://dx.doi.org/10.1007/s12098-013-1170-0>
11. Watt BE, Proudfoot AT, Vale JA. Hydrogen peroxide poisoning. *Toxicol Rev* 2004;23(1):51. <http://dx.doi.org/10.2165/00139709-200423010-00006>